

Utsigten till större vinst vid exporten af bränvin skulle därför otvifvelaktigt föranleda till betydliga odlingsföretag, på samma gång vårt bränvin, hvilket nu förtäres inom landet, funne en väg till den utländska marknaden.

Jag får därför föreslå den ändring uti gällande författning:

att för hvarje kanna sprit eller bränvin om 50 proc. styrka, som under behörig kontroll till utlandet exporteras, restitution utbetalas till exportören med tio öre utöfver gällande tillverkningskatt å bränvin.

Stockholm den 29 Januari 1870.

C. G. Berg.

N:o 205.

Af Herr Åke Andersson, *angående dels omreglering af, dels tillökning i de anslag, som af allmänna medel nu utgå för folkundervisningens befrämjande.*

Den som är vän af folkupplysningens framåtskridande kan icke annat än vara tacksam för de uppoffringar som från Statens sida blifvit gjorda för folkskolans utveckling och förbättring; men riksdag efter riksdag har fördelningen af de dertill anslagna summor varit föremål för behandling, och under de derom förda diskussionerna hafva de uttalade meningarne varit mycket delade, och har ofta blifvit anmärkt, att anslåendet af halfva den personliga skyddsafgiften under namn af folkskoleafgift, på sätt som skedde, var ett misstag som verkat menligt på folkskoleväsendets utveckling inom många församlingar, som icke sjelfva velat uppoffra något för sina skolor. Och de större församlingarne, antingen de ställt sig författningarne till efterrättelse eller icke, hafva i hvilket fall som helst blifvit gynnade framför de mindre. I de större har den dem tillkommande skyddsafgiften jemte statsanslaget nära nog, om icke fullt, motsvarat lärarens lön, hvaremot för de mindre den icke ens uppgått till hälften, ehuru dessa ofta gjort mera för sin skola än de större; då nu dessa mindre församlingar fått och få bekosta och underhålla lika dyr skollokal med lika lön till läraren som de större, så faller af sig sjelf, man må resonera derom huru som helst, att detta är för dem ett nog drygt onus

emot den församling, som utgöres af en större folkmängd. För att komma rättvisan närmast i detta hänseende vore, enligt mitt förmenande, nödigt att låta hela den personliga skyddsafgiften under namn af folkskoleafgift oafkortad indragas till Staten och ett bestämdt belopp derifrån utgå till hvarje fast skola samt ett mindre belopp till hvarje småskola. När den halfva skyddsafgiften, som Staten lofvat kommunerna såsom understöd, utgör 640,000 R:dr, och det särskildt är anslaget till förbättring af lärarelönen 150,000 R:dr, summa 790,000 R:dr, så räcker denna summa till hälften af lönen för de 3,337 lärare, enligt sistlidne års beräkning, som finnas vid de egentliga folkskolorna, med lön från 400 till 500 Rdr, och lemna öfverskott till anslag för aflönande till hälften af tillkommande nya. Hvad småskolorna vidkommer, så äro väl de 160,000 R:dr, som för folkskoleväsendets utveckling och förbättring äro anslagne, hufvudsakligen afsedda för dessas understöd. Enligt sistlidna års beräkning utgör deras antal 3,251, således nära 50 R:dr till hvarje sådan skola, hvilket man i det närmaste kan antaga utgöra dessas lärares eller lärarinners halfva lön; och om den nu af Kongl. Maj:t äskade förhöjning i detta anslag vinner Riksdagens bifall, hvilket jag icke betviflar, så torde det vara möjligt att hvarje småskola kan få ett skäligt understöd.

På dessa enkla anförda skäl, hvilka äro i motionerna under Nr 74 och 174 för sista riksdag vidare anförda, vågar jag föreslå:

- 1:o, a) att Staten må indraga det anslag, som hittills utgått till kommunerna under namn af folkskoleafgift, oafkortadt beräknadt till 640,000 R:dr sammanlagdt med anslaget till förbättring af folkskollärares lön 150,000 R:dr, samt på ordinarie stat uppföra ett anslag, att utgå med 790,000 R:dr under rubiken: Understöd för kommunerna till folkskolelärares aflönande.
- » b) att hvarje kommun för hvarje sin egentliga folkskola må af Staten erhålla, såsom bidrag till den ordinarie lärarens aflöning, hälften af hans lön från 400 till 500 R:dr, utan att husrum, vedbrand, kofoder och planteringsland få i denna lön inräknas.
- 2:o, a) att anslaget på ordinarie stat, 160,000 R:dr, afsedt hufvudsakligen för småskolans behof, må förhöjas med 15,000 R:dr, såsom Kongl. Maj:t äskat, till 175,000 R:dr.
- » b) att kommunerna för hvarje sin småskola af Staten må erhålla, såsom bidrag för lärarens eller lärarinnsans aflöning, 50 R:dr, med villkor att denne efter pröfning är godkänd af vederbörande folkskoleinspektör och aflönas med minst 100 R:dr.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 29 Januari 1870.

Åke Andersson.